

GUERZ NEVEZ,

*Var sujet ar muntr coumetet var YOEN GRALL,
hostis e Landivisiau, en nosvez an 50 d'an 51 eus
a vis guenveur 1844, gant Louisa EGO, e vreg,
ha YOEN RENKOT, pere zo condañnet d'ar maro,
en tribunal Qemper, ar 4 eus a vis east 1844.*

Var ton GUERZ THEOPHILUS.

RAnna ra va e'halon gant ar glac'har em c'hreiz,
RO sônjal peguer stant eo ar c'hrimou en Breiz :
A hoan e zeus c'hoec'h mis d'eur maro eris voet test,
Ma ranjer adare güelet memes arvest !

Allas, ô va Doue ! ret eo disclêrya c'hoas
Eur torlet hac a blouch er galouou ar gloas :
Eur c'hrim meurhet eñzus a zo bet coumetet
En kêr Landivisiau... Au oll zo spouronet.

Au naovet varnugent a c'henveur diveza,
Grall a ro eur repas d'e dud gant calz a joa.
Da zeg heur eus an nêz e zeas da gousquet
Leon a gôntantamant ha laouen e speret.

An deiz varlerc'h viatin, er gambr p'oet antreet
E cavjot Yoen Grall en e voele lazet
Gant eun tenn fusuil voc tennet dindan e c'bronch :
Au oll voa spouronet ; n'ouiet petra da sonch.

Eur fusuil, evit güir, voa var ar gambr ene,
Hac eur ruban staguet eus ar gachen ive ;
Qementse a drouble an dud a voa eno :
Na vouient da betra tamal eur seurt maro.

Ar barnet eus a heoc'h zo qerqent arruet ;
 Goude e enclascou en deveus constatet
 Penos voa n'em lazet e-unan Yoen Grall,
 Ha dre ze ne voa qet da damal da zen all.

Daou zen eus ar justic a zisqunas en ty,
 Evit ellout donet da glasq n'em assuri
 Var guirionez ar c'hrim, hac o deus decidet
 E zoa Grall e-unan a voa en em lazet.

Na gouzet mui nemeur demeus an asser-ze ;
 Marteze e sonjet e chomje evelse ;
 Mes lagad ar justic a zo lemm dez ha nos,
 Hac a zell meurbat piz, hep qemeret repos.

Ar brud a red souden en Breiz e peb canton,
 Hac a ern memes er guær eus a Roazon.
 Lez ar Roue qerqent a zo het instruet
 Eus an torfet horrubl a bini e comzet.

Aa ugent a vis meurs, hep na voat o sonjal,
 E zoa var lec'h ar c'hrim un avocat-general
 Hac eur c'honseiller eus lez royal a Roazon,
 Vit en em assuri eus ar pez voa guirion.

An autrones-ze zo chommet ugent devez
 E kaer Landivisiau gant ar brassa eves
 Evit donet a benn eus ar pez a glasqent,
 Hac anfin, goude oll, qendrec'het mad e voent.

Goude mettr a enclasq, ec'h ordrenjont qemer
 Louisa Ego, greg Grall, hac er memes amzer
 Ivez Yoen Renaot, dre ma zoant soupçonet
 Da veza het o daou autoret an torfet.

Da brison Montroulez voent qerqent digasset
 Evit en tribunal beza interrojet.
 Eno en audiance neuze e tecider
 O c'lass da gondaoni da dribunal Qemper.

Ar zeizvet varnuguent demeus a vis even
 A brison Crec'hjoli o güeljot o tisgen,
 Hac e voent cunduet de Guemper d'ar prison,
 Da zepord dez terrapl o c'hondaonaton.

Eur mis just int ebommet ebars er prison-ze,
 O tepord gant encrez ar moment hac an de
 E pere e vije var o stat decidet,
 Pe int a voa coupabl p'otramant ne voant get.

D'al lun, nao varnuguent demeus a vis gouere,
 Dorojou o frison a zigor diraze,
 Hac e voent cunduet dionc'h-tu d'an tribunal,
 El lec'h m'oe digoret an audianc ractal.

Eur foul eus ar vrassa voa eno diredet,
 Leun sonn e voa ar zal, an oll a voa goasget :
 An daou accuset zo het qerqent azeit
 Var o banc, v' a-vis d'an autrones jureet.

Oaspen pevar-uguent test a zo het clevet,
 Ar pez a guemeras eun amzer vras meurbet.
 Seiz devez e zeo zet padet an debatou :
 An dez n'oa get avoalc'h, ret e voa caout goulou.

Anfin, d'ar hevar east, da dost da anter-nos,
 Ar jury a antre..... An oll zo o c'hortos
 Gant an evos brassa var an daou accuset
 Menos eus ar jury.... Den na vionje ebet.

Chef ar jury neuze en deveus discleryet
 E voa'n daou accuset coupabl eus an torlet.
 D'ar maro int o daou condaonet goude ze :
 E ker Landivisiau e collint o bue.

Heur o barnediguez a voa an heur eizus,
 An heur m'en devoe lec'h ar c'hrim gen horrerus.
 Ze'a dileye laqat ane da gaout sonch mad
 Eo auzecet ar c'hrim abret pe divezat.

O clêvet e setang, Renaot rê nebeut c'âs,
Mes Louisa a voelé gant eur goâl glac'har bras:
Lec'h e devoa certen, o sôñjal dont d'e bro
Da zouffr dirac an oll an horrupla maro.

Rappellet o devez d'al lez cassation,
Mes approuvet eo bet o c'hondaouation;
Sôñjal a reant caout o c'hrac ouz ar roue,
Mes penos en obten vit o c'hrim, va Doue!

D'ar meurs daouzec mis Dû, Renaot zo erruet
E kaer Landivisiau, hac er prison laquet,
Da zepost antronos ur maro horreras;
Renaot n'em abandon da vadelez Jesus.

Da unnec heur anter e zeo bet conduet
Var blacen vras ar foar, elec'h ma voa savet
Instrument ar maro, daou ministr a Jesus
A zisqueze an ên da Renaot maleurus.

An drizec a vis Dû eus ar bloa tremenet,
E d'oa Barba Ropars coumetet e zorfet,
An drizec a vis Dû, ar maleurus Renot
E kaer Landivisiau zo pignet d'ar chaffot.

Presantet voe dezàn ar grucifi santel;
Poqat a ra dezàn gent monet da vervel:
» Pardon! ô va Doue; mont a ran d'ar supplic,
» Da reperi va c'hrim, dre'r brassa sacrific.

Breizis, güit gristenien, c'houi pere a voe test
En kaer Landivisiau eus an horrubl arvest,
Pedit evit Renaot, ma yêlo da repos,
Gant graç un Doue mad, gantàn d'e Varados.

Ar fin maleurus-mâ a dle dont da laqat
Ar c'hoant da heuilatao peb compagneuz vat.
Tec'hit ouz al luxur, sourcen a vit bec'het,
Bevit honestamant, christenien mad bepret.

Maleurus den yaouanc! perac na c'heus t'e'het
 Objet eus da youl-fall, p'e c'heus hanavezet!
 Te voa grêt da ober boueur da oll lignez,
 Brena vint maleurus bete fin o-buez.

Louisa Ego a chom e Qemper er prison,
 Da c'hortos partial evit mont da Roason;
 Ar c'hraç eus e buez vo eno dei leunet,
 Hac e Landivisian goude-ze exposet.

E lec'h souffr ar maro, vit e c'hondaonaton
 E tremenô ar rest e buez er prison.
 Eno' c'hello sonjal peguement maleurus
 E zoar d'en em bellat demeus hent ar vertus.

Ur bobl niverus bras a voa en em rentet
 Var blacen ar supplic; mes pa ziat bel quitted,
 Un dristiguez vras o laç en glac'har!
 Allas! güelet a rent cass Renaot d'an douar!

Istre vit ar bobl-ze a voa en em gavet,
 Voa ouспен ze c'hoas eno en em rentet
 Armerien Montroulez, Castel ha Landerne,
 Hac anter-cant soudard a voa ive ene.

Pa güitâs ar prison a Guemper, e c'houlen
 Pelec'h e voa Louisa, hac hi deuje souden.
 Ar hélec a respont: Louisa zo graciët;
 Hac ar paour qez Renaot en deveus lavaret:

O Doue, va C'houer, m'ho suppli ma teuyo
 D'en em gontertissa ervad Louisa Ego;
 Graç ma teuyo d'ober ur binijen güirion
 Ha ma ello ouzoc'h obteni ar pardon.

Person Landivisian, leun demeus a ançen,
 A adress en ilis da Zoue e beden
 Evit ar maleurus, pa zea d'ar maro:
 Enor ra vo dezân e pévar c'horu ar vid.

Un Jristidiguez vias a eljot remercont
 Var bisajou an oll dihedet a bartout ;
 Oll e clemet Renaot ; pep den a greiz calon
 A implor evitan ouz Doue ar pardon.

FIN.

COPÍ EUS A LIZER RENAOT D'E DAD.

Ya Zad qer,

Fa recevot ar lizer-mâ, ho mal maleürus en devezo ahoet
 da vera.

Demeus a dribunal an dud, en devezo da dremen da un tribunal
 ail, e pehini en deus ar gonfiang ferma da nonpas e gaout distruer.

Roet e meus bet deoc'h lec'h eus a galz a loanniou epad ren va
 buez nebeut padus : qemer a ran ar moment-mâ evit testeni deoc'h
 va oll guez, hac obteni ar pardon euz anezo. Mar touyeat en
 accordi din, n'am ancoanac'hait qet goude va maro.

Offr a ran jvez va adie d'am breudeur ha d'am c'hoarezet mad :
 ra na dec'hint e nep tra demeus a lient ar vertuz ; ra beuillint an
 aliou mad a zo bet roet dezou gant o zad vertuzus. Elloat a ran assur
 dezou ne gavint ar boncur, memes adalec ar vuez-mâ, nemet er
 pratic gürion demeus o devefiou a religion.

Ra bardonint din an oll gaou a meus olet beza bet en e andret ;
 ra bardonint din dreist oll da lezel ganto, dre va maro euzus, un
 tarch qen dies da effaci.

Qent mervel, va diveza peden a vezo evidoc'h, va zad paour ! hac
 evidoc'h-n, va breudeur ha c'hoarezet mad ha tener : N'am antou-
 nac'hait qet en ho pedennou.

Landivisiau, teir heur arauc va maro, an 13 a vis De 1844.

Va breur-caër ha va c'hoarezet-caër a zo comprenet er recom-
 mandationou a adressan d'am breudeur propr, hac e pedan eus a
 greiz va c'halon an A. Troussel (*) da bedi Doue evidon.

Ho Mal, Your RENAOT.

(*) Person Sant-Serves, e barres.

Ar merc'her 18 Qerzu, *Louisa Ego*, droet eus a Robson, a zorti
 eus a brison Montroulez, da 8 heur eus ar minin, evit mont da
 Landivisiau. Da greiz-dez nemet qart a tieye eruout, met areti a
 eurg var hed 3 dena fusill a garet, evit eruout an toi a greiz-de.
 O sortial eus ar c'har en em harpas var hec'h ar charetour. Bet
 ma feuas an a voirreo d'e c'hemer. Delc'hel a re e fenn stodet.

Pigna eure d'ar chaffot hep harp, hac epad ma clasqe onan eus ar bourrevien ur gorden da staga anezi, eguile ar setane, Louisa a voa en he za, hac e feun stouet tristamant. O veza staguët, mes he mempron libr, hac o velet savet coef he mantelê, e tisqennas he c'hoef var he davalagad, hac e c'holoas e bisach gant e mouchouer godel, en eur souilla dañiou. — Chom a eure exposet adalez creiz-dez betec un heur. So soudard eus a Vontroalez, voa a Vrest, ha jaudarmeti an arroudissamant a voa dent da Landivisiau evit gend'arhel an urz. — Etre pad e exposition, e voa calz a dud a sellet out : darn a c'hrosmole, mes calm bras e voel. Gonscoude, pa voa conduit betec er meaz a gear evit antre er c'har, nombr a dent e heuille, en eur gomz fall diouti. Anfin, pourseu a eure e hent, ha rentet e Sant-Thegonned, e qemeras un tassad cafe, hac e voa da asset da brison Montroulez er memes devez, eus a behini o vezo conduit d'ar prison a zo destinet dezi.

RECIT

Eus an darvoud meurbet horrubl digüezet e Montbouton, tost da Bedford, en nosvez an 10 d'an 11 eus a vis gouere diveza, 1844.

Var ton : DEOMP-NI OEL BREMA.

DRUT oll da zelaou, me ho ped,
 Eun darvoud horrubl arruet
 Tost da Bedford, e Montbouton,
 A ra spouroni ar galon.

Eur gorventen avel eñzus,
 Coezet var templ santel Jesus,
 A vranl an ilis en antier,
 Hac a lanc an doën en êr.

Neuze ezeo en em dolet
 Er pévar c'horn eus ar véret,
 Gant eur fulor eus ar vrassa,
 Hac eun drous eus ar spontussa.

An oll beziou zo diframmet,
Ar c'horsou en-êr zo stringet:
Eun horrol vije beza test
Demens eur, c'hen horrubi arvest.

Pa deuas an deiz da darza,
Voa eur loul vras eno dija.
Eur c'hri fors a leusget dre oll,
O velet gen terrubl horrol.

Güelet a rêt a bep costez
Gorsou hac a voa en o sez,
Memprou distag, ha relegou;
A sclassé an oll galonou.

Autoriteou eus ar guær
En em gavas en hêr amzet
Er véred, a voa disfontet,
Hac a rente an oll spontet.

Eus a bep tu voe digasset
Gant soign hac ar brasa respet
Relegou paour an dud maro
Da veza entêret eno.

Anfin, gant soign ar gristenien
Gonscoude e tenjot a ben
Da ellout dont da reperi
Dizurz horrubl an tempest cri.

Mes, daoust m'eo ero reparet
Ha qempennet oll er véred,
Atao e teuy sonch er memor
Un arvest qer leun a horror.

Breizis oll, christenien güirion,
Pedomp Doue a greiz calon
Na vezo biqen hor-brô test
Demeus eur c'hen horrubl arvest.

FIN